

ศึกษาการเล่าเรื่องและผลสะท้อนวัฒนธรรมในภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน กรณีศึกษาเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha”

A Study of Narration and Reflection on Cultures from Thai and Chinese Non-Mainstream Films: A Case Study of “Mary is Happy Mary is Happy” and “Ne Zha”

Gu Xinxī¹, อองอาจ ลิ่งหล่ำฟอง²

นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยกรุงเทพ¹

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ²

Gu Xinxī¹, Ongart Singlumpong²

Graduate Student, Bangkok University¹

School of Communication Arts, Bangkok University²

E-mail: GU.XINX@bumail.net¹

Received: July 10, 2018; Revised: December 6, 2018; Accepted: December 7, 2018

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นอกกระแสของไทยกับภาพยนตร์นอกกระแสของจีน และเพื่อศึกษาผลสะท้อนของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน กรณีศึกษาภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ประกอบของการเล่าเรื่อง และศึกษาวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” มีลักษณะดังนี้คือ โครงสร้างของภาพยนตร์มีโครงเรื่อง แก่นความคิด ตัวละคร ขั้วขัดแย้ง ฉาก สัญลักษณ์ และมุมมอง โครงเรื่องเน้นปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการเติบโตของวัยรุ่นหญิง แก่นความคิดเน้นทุกสิ่งในโลกนี้ไม่จริงยั่งยืนและขั้วขัดแย้งเน้นวิพากษ์เกี่ยวกับสถานะความเป็นครอบครัว และสภาพสังคม โครงสร้างมีการสร้างตัวละครแบบสมจริง มีการใช้ฉากและสัญลักษณ์ เพื่อสะท้อนวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศจีน ใช้มุมมองการเล่าเรื่องที่หลากหลาย นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” สามารถแยกออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ (1) วัฒนธรรมระดับครอบครัว สรุปลได้ 2 ประการ ประกอบด้วย ทศนคติและความเชื่อทางครอบครัว เพื่อแสดงออก ความสำคัญของครอบครัวในการสร้างทศนคติและความเชื่อ และ (2) วัฒนธรรมระดับสังคม สรุปลได้ 1 ประการ คือ ความเชื่อทางสังคม เพื่อให้รับทราบเหตุผลที่มีแก่นความคิดอันเดียวกัน “ทุกสิ่งในโลกนี้ไม่จริงยั่งยืน”

คำสำคัญ: ภาพยนตร์นอกกระแส ครอบครัว วัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this study were to study the narrative of Thai and Chinese non-mainstream films and to study of reflection on Thai and Chinese culture. A case study of the Thai non-mainstream film was “Mary is Happy Mary is Happy” and the Chinese non-mainstream film was “Ne Zha”. This was a qualitative research using textual analysis to analyze component of narrative and study the culture that reflected on these two non-mainstream films. The research results composed two realms. Firstly, the analysis of narrative structure revealed seven patterns as plot, theme, character, conflict, setting, symbol, and point of view. The plot focused on the problems that arose during the growth of teenage girls. The theme focused on the transitoriness of everything in this world. The conflict focused on the critique of family and social status. The structures created realistic characters. Clear setting of social and culture context and symbolization of socio-cultural were used in the narrative as well as identity a variety of points of view. Secondly, the reflection on culture of Thai and Chinese non-mainstream film: “Mary is Happy Mary is Happy” and “Ne Zha” was divided into two levels: (1) family culture (attitude and family belief) to express the importance of family in creating attitudes and beliefs, and (2) social culture (social belief) to be aware of the same core concept: “Everything in this world is not sustainable”.

KEYWORDS: Non-Mainstream Film, Family, Culture

บทนำ

ประเทศจีนเป็นประเทศที่รู้จักกันในชื่อ เมืองหลวงแห่งอารยธรรมโบราณ ในประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่ยาวนานถึง 5,000 ปี ประเทศจีน ค่อยๆ สร้างลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่เป็น เอกลักษณ์ของจีน ซึ่งมีแนวคิดปรัชญาของลัทธิขงจื้อ เป็นหลัก รวมถึงการให้ความสำคัญกับมารยาทและ จรรยาบรรณ คนจีนเคารพนับถือผู้ใหญ่รักเอ็นดูต่อเด็ก และมีความคิดครอบครัวเป็นหน่วย (Family as the unit) (Qiliang, 2006) สำหรับประเทศไทยก็มีลักษณะ เฉพาะทางวัฒนธรรมเช่นกัน ประเทศไทยเป็นประเทศ ที่รู้จักกันในชื่อเมืองหลวงแห่งรอยยิ้ม ประชาชนชาวไทย รักสันติสุขและให้ความสำคัญกับมารยาทด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2544) แต่เนื่องจากวัฒนธรรม

รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายอย่างเช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ของประเทศจีนและประเทศไทยมีทั้งความคล้ายคลึง กันและความแตกต่าง ดังนั้น การทำความเข้าใจกับ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ของประเทศไทยและประเทศจีน สามารถช่วยให้เรา หลีกเลียงความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในการสื่อสาร ต่างวัฒนธรรม (Intercultural communication) ได้ (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2561) และสามารถทำการสื่อสาร และความร่วมมือที่ดียิ่งขึ้น (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2561) โดยเฉพาะในปัจจุบันด้วยกระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่เกิดขึ้นทำให้การเปิดรับวัฒนธรรม ของแต่ละประเทศจากการแพร่กระจายผ่านภาพยนตร์ เนื่องจากภาพยนตร์นอกกระแสมีคุณค่าพิเศษ สามารถ

สะท้อนความเป็นจริงและความถูกต้องของวัฒนธรรม และคุณค่าของสังคมได้ (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2561)

หากภาพยนตร์สามารถสะท้อนวัฒนธรรมของสังคมแต่ละประเทศได้ ผู้วิจัยสามารถนำภาพยนตร์มาวิเคราะห์และสรุปผลสะท้อนวัฒนธรรมดั่งนั้นในการศึกษาภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยและประเทศจีนจึงถือเป็นการศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านภาพยนตร์ที่ทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกันทั้งระบบแนวคิดปรัชญา โดยจะพบว่าประเทศจีนมีปรัชญาทางความคิดที่สมบูรณ์แบบมานานับหลายพันปีแล้ว และระบบแนวคิดดังกล่าวก่อตัวมาจากแนวคิดปรัชญาของลัทธิขงจื้อ (儒家) ซึ่งมีขงจื้อ (孔子) และเมิ่งจื้อ (孟子) เป็นผู้ก่อตั้ง (Qiliang, 2006) ขงจื้อ (孔子) เห็นว่า การจัดการกับความสัมพันธ์ของคนนั้น ควรยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรนำเอามาตรฐานอันเดียวมาวัดทั้งสองฝ่าย จึงสามารถควบคุมสังคมให้สงบและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Qiliang, 2006) แตกต่างกับประเทศไทยที่มีรากฐานของแนวคิดปรัชญามาจากศาสนาพุทธที่แสดงให้เห็นถึงบาปบุญคุณโทษตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงมักสะท้อนผ่านงานทางภาพยนตร์ด้วยการกระทำดีและชั่วตามหลักความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เพราะความแตกต่างทางพื้นฐานทางความคิดของทั้งสองประเทศจึงทำให้เกิดความแตกต่างที่ถูกสื่อสารผ่านภาพยนตร์

ปรากฏการณ์วัฒนธรรมจากภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” ทั้งสองเรื่องเล่าเรื่องถึงความสุขและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการเติบโตของวัยรุ่นหญิง และมีแก่นความคิดอันเดียวกันทั้งสองเรื่อง ภาพยนตร์ทั้งสองแสดงวัฒนธรรมครอบครัวที่มีอิทธิพลสำคัญ

ต่อการเติบโตของเด็ก อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้กำกับของประเทศจีนและผู้กำกับของประเทศไทยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมทางสังคมที่สะท้อนอยู่ในภาพยนตร์ก็แตกต่างกัน 李霄峰 (Liar) เป็นผู้กำกับของภาพยนตร์นอกกระแส เรื่อง “Ne Zha” ซึ่งเป็นผู้กำกับที่รับอิทธิพลจากแนวคิดปรัชญาของลัทธิขงจื้อและการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในสังคมจีน โดยเรื่อง “Ne Zha” แสดงให้ผู้ชมได้เห็นวัฒนธรรมของสังคมจีนคือ บุคคลพยายามมุ่งมั่นที่จะหลบหนีพันธนาการของครอบครัว แสวงหาจิตวิญญาณของมนุษย์ในการปลดปล่อยตนเอง และรักษาสภาพ (Na, 2013) ตรงกันข้าม นวพล อารังรัตนฤทธิ เป็นผู้กำกับของภาพยนตร์นอกกระแส เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” ซึ่งสร้างบรรยากาศทางสังคมในจินตนาการของภาพยนตร์นอกกระแสที่เรียกว่า Dystopia คนต้องการที่จะหลบหนีการจัดการของผู้มีอำนาจและแสวงหาโอกาสที่จะแสดงออกความคิดของตัวเอง แม้จะมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่จินตนาการนี้ เรายังเห็นว่าผู้กำกับได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาของประเทศไทย เราสามารถเผชิญกับชีวิตที่มโหฬารในแง่บวก แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตยังสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)

จากความแตกต่างทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ จึงน่าจะเป็นความแตกต่างที่ถูกถ่ายทอดผ่านภาพยนตร์ในฐานะสื่อที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมได้ ดั่งนั้นในการศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศจีนผ่านสื่อภาพยนตร์นอกกระแส ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์การเล่าเรื่องเพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์ เพราะทั้งสองเรื่องกล่าวถึงความรักและมิตรภาพที่เกิดขึ้นในหญิงสาว ซึ่งมีทัศนคติที่แตกต่างในการเผชิญกับความยากลำบากในชีวิต เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy”

นำเรื่องราวจำนวน 410 ทิวทัศน์มาสร้างเป็น ภาพยนตร์ ซึ่งได้ใกล้เคียงกับชีวิตของเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยภาพยนตร์นอกกระแสนอกของไทยเรื่องนี้ได้รับการเสนอเข้าชิงรางวัล ภาพยนตร์แห่งชาติ สุพรรณหงส์ ครั้งที่ 23 (The 23rd Thailand National Film Association Awards) จำนวน 10 สาขา และได้รับรางวัล 4 สาขา ได้แก่ นักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยม นักแสดงสมทบหญิงยอดเยี่ยม ลำดับภาพยอดเยี่ยม และถ่ายทำยอดเยี่ยม โดยที่ฉายในโรงภาพยนตร์เฉพาะของประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2013 ได้แก่ โรงภาพยนตร์ เฮาส์ ลิโด เอสพลานาด ซินีเพล็กซ์ รัชดาภิเษก เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่ แอร์พอร์ต และ อีจิว เทสโก้ โลตัส เอ็กซ์ตรา ขอนแก่น (สร้อยนันทน์ คำดีบุญ และ จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์, 2559) เรื่อง “Ne Zha” กล่าวถึงหญิงสาวที่เกิดในครอบครัวหย่าร้างและอยากแสวงหาอิสรภาพ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับการเสนอเข้าชิงรางวัล the best adaptation of the script ในงาน 51st Taipei Golden Horse Film Festival จัดขึ้นที่เกาะไต้หวัน ประเทศจีน ได้รับการเสนอเข้าชิงรางวัล Asian New Artist Best Film ในงาน 18th Shanghai International Film Festival ประเทศจีน และได้รับการเสนอเข้าชิงรางวัล New Wave ในงาน 19th Busan International Film Festival ประเทศเกาหลีใต้ โดยที่ฉายในโรงภาพยนตร์ทั่วประเทศจีน ในปี ค.ศ. 2013 (Zhang, 2013)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะพิเศษของ ภาพยนตร์นอกกระแสเรื่องนี้ ผู้สร้างภาพยนตร์จะเลือกเรื่องที่มีความใกล้เคียงกับบริบททางสังคมที่แท้จริงมากขึ้น แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปของสังคม และข้อสรุปผ่านการเปรียบเทียบเหตุการณ์ของภาพยนตร์และความแตกต่างทางวัฒนธรรม สะท้อนจากภาพยนตร์นอกกระแส

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” กับภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha”

2. เพื่อศึกษาผลสะท้อนของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมจีน กรณีศึกษาในภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีนเรื่อง “Ne Zha”

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบวิธีการเล่าเรื่องของผู้สร้างภาพยนตร์ใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม

2. ทำให้ทราบความแตกต่างกันของวัฒนธรรมที่สะท้อนจากภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยกับประเทศจีน

3. ทำให้การนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการวิเคราะห์วัฒนธรรมที่สะท้อนจากภาพยนตร์นอกกระแสเรื่องอื่นได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง (Component of Narrative) ของเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha”

ตารางที่ 1 แสดงระเบียบวิธีวิจัย แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ และเครื่องมือในการวิจัย

ปัญหานำการวิจัย	แนวคิด ทฤษฎี	เครื่องมือในการวิจัย
1. ภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยกับประเทศจีนมีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันอย่างไร	- แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง (Narrative) (Giannetti, 2014) - ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) (ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์, 2553)	วิดีโอของภาพยนตร์นอกกระแส เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha”
2. วัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยและประเทศจีนมีความเหมือนและความแตกต่างกันอย่างไร	- แนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์นอกกระแส (Non-Mainstream) (ขจิตขวีญู กิจวิลาละ, 2546) - แนวคิดเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม (Culture) (กาญจนา แก้วเทพ, 2544)	

เครื่องมือ

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ผู้ศึกษาใช้ คือ เว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” ประกอบกับแหล่งข้อมูลวิเคราะห์ภาพยนตร์ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลภาพยนตร์ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลของเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” จาก YouTube ของประเทศไทยและเก็บรวมข้อมูลของเรื่อง “Ne Zha” จากเว็บไซต์ AIQIY ของประเทศจีน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ตัวบท โดยวิเคราะห์เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” จาก YouTube และ เรื่อง “Ne Zha” จากเว็บไซต์ AIQIY ใน 1 ประเด็น คือองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง (Component of Narrative) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) การวิเคราะห์ตัวบทของ

ภาพยนตร์นอกกระแส เพื่อค้นหาการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นอกกระแสของจีนและภาพยนตร์นอกกระแสของไทยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร โดยจะใช้แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์การเล่าเรื่อง

2. แก่นความคิด (Theme) การวิเคราะห์

แก่นความคิดเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจความสำคัญของเรื่องภาพยนตร์นอกกระแสเป็นอย่างดี

3. ตัวละคร (Character) การวิเคราะห์

ตัวละครในภาพยนตร์นอกกระแสได้แก่ นางเอก เพื่อดูว่าจะช่วยสะท้อนวัฒนธรรมอย่างไร การวิเคราะห์ตัวละครนั้น ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์จากบุคลิกภาพ และคำพูดต่างๆ ของตัวละคร

4. ฉาก (Setting) การวิเคราะห์ฉาก (เวลา

และสถานที่) เพื่อศึกษาว่าภาพยนตร์นอกกระแสช่วยแสดงวัฒนธรรมอย่างไร

5. สัญลักษณ์ (Symbol) การวิเคราะห์สัญลักษณ์

พิเศษต่างๆ ในภาพยนตร์นอกกระแสที่ช่วยสะท้อนวัฒนธรรม เช่น สุนัข หนังสือ เป็นต้น

6. ขั้วขัดแย้ง (Conflict) การวิเคราะห์ ขั้วขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์นอกกระแส ว่าขั้วขัดแย้งใดบ้างที่ช่วยสะท้อนวัฒนธรรม เช่น ขั้วขัดแย้งภายในจิตใจ ระหว่างคนกับครอบครัว ระหว่างคนกับสังคม ระหว่างคนกับโรงเรียน และระหว่างคนกับคน

7. มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) การวิเคราะห์หว่ามุมมองการเล่าเรื่องมาจากใคร เช่น มุมมองบุรุษที่ 1 มุมมองบุรุษที่ 3 มุมมองที่เป็นกลาง และ มุมมองการเล่าเรื่องมีส่วนใดสะท้อนวัฒนธรรมอย่างไร

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นอกกระแสของไทยกับภาพยนตร์นอกกระแสของจีน

เรื่องย่อของภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” คือ ภาพยนตร์นอกกระแสนี้พูดถึงความสุขและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการเติบโตของวัยรุ่นหญิง การเล่าเรื่องถึงชีวิตจริงของแมรี่ แมรี่กับซูรีเป็นเพื่อนสนิทกันทุกๆ ครั้งที่พวกเขาเจอเหตุการณ์อะไร ภาพยนตร์จะเอาบทความที่แมรี่เขียนในทวิตเตอร์ขึ้นมากลางจอ ภาพยนตร์นี้เล่าเรื่องถึงสิ่งเล็กๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของแมรี่ สิ่งแปลกประหลาดเกิดขึ้นบ่อยๆ ในชีวิตเธอ เช่น รูปถ่ายสวยใหม่ แมรี่อยากเลี้ยงแมงกะพรุน เข้ามหาวิทยาลัยแห่งใด อยากซื้อเสื้อผ้าแต่ไม่มีเงิน และ พวกเขาไปขอค่าใช้จ่ายในการทำหนังสือรุ่นจากผู้อำนวยการโรงเรียน แมรี่พบกับผู้ชายคนหนึ่งชื่อว่า เอ็มเป็นครั้งแรกในร้านขนมโตเกียว ผู้อำนวยการโรงเรียนคนเก่าเสียชีวิตจากโรคที่เป็นอยู่ ผู้อำนวยการโรงเรียนคนใหม่เข้ามารับตำแหน่งแทน และเธอตั้งกฎระเบียบใหม่บังคับให้นักเรียนย้ายเข้าหอพักในโรงเรียน การห้ามนักเรียนตั้งคำถามและต้องทำตามอย่างเดียว แมรี่กับซูรีไม่ชอบทำตามกฎระเบียบ พวกเขาแอบออกจากโรงเรียนตอนกลางดึก เวลาพวกเขา

ไปผจญภัยในป่า แมรี่รู้ว่าซูรีจะเข้ามหาวิทยาลัยที่ออสเตรเลีย แมรี่มีความลับคือ เธอตกหลุมรักเอ็มแต่ไม่กล้าบอก ซึ่งเธอมีอารมณ์รู้สึกเศร้าทุกๆ วัน แมรี่ได้รับการสนับสนุนจากซูรี เธอไปหาเอ็มและอยากบอกเอ็มว่า “ฉันรักเธอ” แต่เหมือนที่พวกเขาพบกันครั้งแรก เอ็มตอบก่อนที่แมรี่จะพูดว่า “เราไม่ได้ชอบเธอขอโทษนะ” ต่อมา แมรี่มีอารมณ์รู้สึกแยที่อยากตาย แล้วถามซูรีว่า “ไม่ไปเรียนที่ออสเตรเลียได้ไหม” ซูรีตอบว่า “ได้สิ” พวกเขานัดกับเพื่อนจะถ่ายรูปเพื่อทำหนังสือรุ่น แต่แมรี่ไม่ค่อยมีอารมณ์ทำ เพื่อให้กำลังใจกับแมรี่ ซูรีจึงจะไปซื้อกระทิงแดงให้แมรี่ แต่ซูรีกลับถูกฆ่าตายระหว่างทางกลับไปหาแมรี่ หลังจากนั้นชีวิตของ แมรี่เริ่มสูญเสีย สูญเสียอะไรบางอย่าง และเกิดความสงสัยในกฎระเบียบของสังคม แมรี่ต้องเจ็บปวดต้องผ่านเหตุการณ์อะไรมากมายแต่ก็สามารถเติบโตขึ้นได้

เรื่องย่อของภาพยนตร์นอกกระแสของจีน เรื่อง “Ne Zha” คือ ภาพยนตร์เรื่องนี้พูดถึงความสุขและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการเติบโตของวัยรุ่นหญิง ภาพยนตร์เรื่องนี้เริ่มต้นโดยสัปดาห์หรือคนหนึ่งกำลังทำความสะอาดอยู่ที่หอประกอบพิธีฌาปนกิจ ซึ่งแสดงถึงจุดจบของนักแสดงหญิงที่ชื่อว่า หวางเสี่ยวปิง จากนั้นเป็นการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นเมื่อยี่สิบปีก่อน นักเรียนที่เพิ่งย้ายโรงเรียนมาใหม่ชื่อว่า หลี่เสี่ยวลู่และนักเรียนระดับหัวกะทิชื่อว่า หวางเสี่ยวปิง หลังจากที่แลกเปลี่ยนความลับซึ่งกันและกัน ทั้งคู่กลายเป็นเพื่อนสนิทกัน พวกเขา มักจะใช้เวลาอ่านหนังสือของ San mao ด้วยกัน และบางครั้งก็แอบโดดเรียนไปขโมยของกินที่โรงอาหาร พวกเขาได้พบสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่ในเมืองเล็ก ซึ่งเป็นความลับเฉพาะพวกเขาสองคน ต่อมาหลี่เสี่ยวลู่ได้พบกับเด็กชายที่ค่อนข้างจะมีอารมณ์ขันและมองโลกในแง่ดีที่ชื่อว่า ซูเจีย หวางเสี่ยวปิงที่ผิดหวังจากการสอบเข้าเรียนระดับมัธยมปลายได้เข้าเรียนในโรงเรียนพยาบาล

เธอได้ตกหลุมรักครูฝึกทหาร เขาเป็นชายในอุดมคติ ที่ชื่อว่า หลี่ตานหยาง หลังจากนั้น ความสนิทสนมระหว่างหวางเสี่ยวปิงและหลี่เสี่ยวลู่ก็ค่อยๆ เปลี่ยนไป หวางเสี่ยวปิงต้องการที่จะติดตามครูฝึกทหาร จึงอยากแอบไปสมัครเข้าเป็นทหาร แต่หลังจากที่พ่อแม่ รู้ก่อนทำให้สิ่งนี้ล้มเหลว การประชุมปรึกษาหารือใน ครอบครัวของเธอนั้นพ่อแม่ไม่เห็นด้วย เธอจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ยี่สิบปีต่อมา หลี่เสี่ยวลู่ได้เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งได้เดินทางกลับบ้าน คุณแม่ของหวางเสี่ยวปิงได้นำกล่องบุหรี่ยของหวางเสี่ยวปิงที่เก็บไว้ก่อนตายส่งให้หลี่เสี่ยวลู่ หลังจากหลี่เสี่ยวลู่เห็นกล่องบุหรี่ยภายในกล่องเธอก็ค่อยๆ เข้าใจความรู้สึกของหวางเสี่ยวปิงก่อนจะฆ่าตัวตายว่าเธอนั้นเจ็บปวดและทุกข์ใจมากเพียงใด การบอกเล่าเรื่องราวของเด็กสาวคนหนึ่งตั้งแต่การเติบโต การคบเพื่อน การผิดหวังจากความรัก การหย่าร้างของครอบครัวและพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมา โดยเฉพาะช่วงชีวิตวัยรุ่นที่ยังค้นหาตัวเองไม่เจอ และสุดท้ายทั้งคู่ก็เลือกที่จะเดินตามเส้นทางของตัวเอง

1. โครงเรื่องตามการเรียงลำดับตามภาวะการณ์ของภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ ตัวเอกมีเพื่อนสนิทคนหนึ่ง แล้วในภาวะวิกฤตของภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องมีคนหนึ่งเสียชีวิต ต่อมาคนอีกคนหนึ่งจะอยู่ต่อชีวิตตามเส้นทางที่เขาเลือก

ในภาพยนตร์นอกกระแสของไทย เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” โดยมีโครงเรื่อง 5 ประเด็น

- (1) เริ่มเรื่อง: แม่รีบกับซูริจะทำหนังสือรุ่น
- (2) พัฒนาเหตุการณ์: แม่รีบตกหลุมรักเอ็ม แต่ไม่กล้าบอก
- (3) ภาวะวิกฤต: ซูริเสียชีวิตและเอ็มมีแฟนแล้ว
- (4) ภาวะคลี่คลาย: แม่รีบจะเรียนจบมัธยมปลายและหนังสือรุ่นทำเสร็จ
- (5) การยุติเรื่อง: เข้าเรียนมหาวิทยาลัย

ในภาพยนตร์นอกกระแสของจีนเรื่อง “Ne Zha” โดยมีโครงเรื่อง 5 ประเด็น

(1) เริ่มเรื่อง: หลี่เสี่ยวลู่เพิ่งเปลี่ยนโรงเรียนมาใหม่ แลกเปลี่ยนความลับซึ่งกันและกันกับ หวางเสี่ยวปิง

(2) พัฒนาเหตุการณ์: หวางเสี่ยวปิงได้เจอกับผู้ชายที่เธอรัก

(3) ภาวะวิกฤต: หวางเสี่ยวปิงฆ่าตัวตายในการประชุมหารือของครอบครัว

(4) ภาวะคลี่คลาย: หลี่เสี่ยวลู่เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง

(5) การยุติเรื่อง: หลี่เสี่ยวลู่เข้าใจ หวางเสี่ยวปิงเมื่อเห็นกล่องบุหรี่ยภายในกล่อง

ภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ สามารถเล่าเรื่องถึง ความสุขและปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการเติบโตของวัยรุ่นหญิง ในภาพยนตร์เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” มุ่งเน้นไปที่มิตรภาพและชีวิตในโรงเรียน ในภาพยนตร์เรื่อง “Ne Zha” มุ่งเน้นไปที่มิตรภาพและครอบครัว

2. แก่นความคิด สามารถเห็นได้ในภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ มีแก่นความคิดเหมือนกันคือ “ทุกสิ่งในโลกนี้ไม่จีรังยั่งยืน”

ภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้มีความคิดอันเดียวกัน ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” แม้ว่ามิตรภาพหรือความรักก็ไม่สามารถอยู่ตลอดไปได้ ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” มิตรภาพและครอบครัวของหวางเสี่ยวปิงก็ไม่สามารถอยู่ตลอดไปได้

3. ตัวละคร เน้นการสร้างตัวละครยอมรับความจริงของสังคม

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” มีตัวละครหลักที่เป็นผู้หญิงคนหนึ่ง เช่น เมื่อแม่รีบเจอกับปัญหาในการเติบโต เธอสามารถ

สะกดจิตให้ตัวเองดีขึ้น แต่หวางเสี่ยวปิงไม่ยอมรับความจริง เลิกฆ่าตัวตาย และตัวละครรองหลากหลาย เพื่อช่วยสะท้อนลักษณะของภาพยนตร์ เช่น ซูริยินดีที่จะอยู่กับแมรี่ แต่หลี่เสี่ยวลู่เลือกเส้นทางชีวิตที่ตามสังคม

4. ฉาก เน้นการถ่ายทอดที่แสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศจีน โดยเฉพาะโรงเรียน

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” มีฉากโรงเรียน ภูเขา ร้านขนมโตเกียว ทางรถไฟและภาพในอดีตถึง 6 ฉาก โดยโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในภาพยนตร์เรื่องนี้ เหตุการณ์ส่วนใหญ่เกิดในโรงเรียนมัธยม ลิบกว่าปีที่ผ่านมา ไม่เคยมีภูเขาแบบนี้ โลกนี้กำลังเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ ร้านขนมโตเกียวเป็นสถานที่ที่แมรี่พบกับเอ็ม ในครั้งแรก ทางรถไฟนี้มีสองทาง ซึ่งเป็นตัวแทนของเส้นทางชีวิตและทางเลือกที่แตกต่างกัน แมรี่ฝันถึงอดีตที่อยู่กับซูริ เขาทั้งสองคนไปถ่ายรูปร่วมกัน แมรี่อยากตื่นมาเพื่อเจอกับซูริ แต่ทุกอย่างเกิดในใจและจบลงที่ใจเช่นเดียวกัน

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” มีฉากโรงเรียน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และบ้านทั้ง 3 ฉาก โดยโรงเรียนมัธยมเป็นสถานที่เกิดมิตรภาพระหว่างหวางเสี่ยวปิงและหลี่เสี่ยวลู่ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นความลับเฉพาะพวกเขาสองคน และบ้านเป็นสถานที่สำคัญที่สุด เพราะสภาพแวดล้อมของครอบครัวกำหนดโลกทัศน์ (World Outlook) แนวโน้มชีวิต (Outlook on Life) ของหวางเสี่ยวปิง

5. สัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายถึงลักษณะของตัวเอก

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” มีสัญลักษณ์พิเศษ 3 ประเด็น คือ (1) โรงเรียน เป็นสังคมในจินตนาการ (2) ทางรถไฟ เป็นตัวแทนของเส้นทางชีวิตและทางเลือกที่แตกต่างกัน

(3) หนังสือรุ่น เป็นอำนาจของผู้บริหารการ

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” มีสัญลักษณ์พิเศษ 3 ประเด็นคือ (1) หนังสือของ San Mao ที่แทนเสรีภาพ (2) ม้าสีขาว ที่แทนช่วงชีวิตวัยรุ่นของทั้งสองคน (3) จดหมาย ที่แทนมิตรภาพ

6. ขั้วขัดแย้ง เน้นความขัดแย้งระหว่างนางเอกและพระเอก และความขัดแย้งระหว่างนางเอกกับสังคม

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และเรื่อง “Ne Zha” โดยมีความขัดแย้งระหว่างคนกับคน ความขัดแย้งภายในจิตใจ และความขัดแย้งระหว่างคนกับสังคม

7. มุมมองการเล่าเรื่อง เน้นมุมมองบุรุษที่ 1 และ มุมมองบุรุษที่ 3 ในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องนี้ ซึ่งมีการเล่าเรื่องจากมุมมองของนางเอกเป็นหลัก แต่หลังจากที่นางเอกเสียชีวิตหรือเกิดปัญหา มุมมองการเล่าเรื่องเปลี่ยนเน้นมุมมองบุรุษที่ 3

สรุปผลสะท้อนของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน

ผู้ศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมผ่านภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ 2 ด้านคือ (1) วัฒนธรรมระดับครอบครัว และ (2) วัฒนธรรมระดับสังคม ดังนั้นจะสรุปดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมระดับครอบครัว

ทัศนคติในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” โดยแมรี่คิดว่าคนเราไม่สามารถยืนอยู่คนเดียวได้ และคนเราต้องทำสิ่งที่เราอยากทำ และความเชื่อทางครอบครัวคือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ทัศนคติในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” โดยมีหวางเสี่ยวปิงคิดว่า เกิดมาครั้งเดียวตายครั้งเดียว จึงใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า และเสรีภาพคือทุกสิ่งทุกอย่าง และความเชื่อทางครอบครัวคือความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้คน

ในภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องนี้ ตัวละครเอกมีทัศนคติที่แตกต่างกันไป เพราะทั้งสองคนนี้เกิดในครอบครัวที่แตกต่างกัน แมรีมีครอบครัวที่มีความสุข พ่อแม่รักกัน แมรีสามารถมีทัศนคติที่ดี แต่ในเรื่อง “Ne Zha” ครอบครัวของตัวละครเอกไม่ได้มีความสุข พ่อทั้งครอบครัวไป หวางเสี่ยวปิงไม่สามารถพัฒนามุมมองที่ก้าวหน้าขึ้นในชีวิตได้

2. วัฒนธรรมระดับสังคม

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” โดยมีสังคมแบบ Dystopia ที่เป็นสังคมที่มีชีวิตที่ยากลำบาก ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือประชาชนต้องทำตามกฎระเบียบของผู้มีอำนาจ (Tiesheng, 2018)

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” โดยมีความคิดครอบครัวเป็นหน่วย (Family as the unit)

ในภาพยนตร์เรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” ผู้สร้างภาพยนตร์ก่อสร้างสังคมในจินตนาการขึ้นมา ถือว่าตรงกันข้ามกับแนวคิดสังคมแบบ Utopia ที่เป็นสังคมที่สวยงามที่สุดในอุดมคติ (Tiesheng, 2018) แต่ในภาพยนตร์เรื่อง “Ne Zha” เป็นสังคมที่แท้จริงของประเทศจีน

ภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha” สามารถสะท้อนลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมได้ โดยสามารถออกแบบบริบทสังคมวัฒนธรรมและลักษณะความสัมพันธ์ครอบครัวดังต่อไปนี้

ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” ลักษณะความสัมพันธ์ครอบครัว เน้นความเท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยาให้ความสำคัญกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว และบริบทสังคมวัฒนธรรมแบบไทย ในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่อง “Ne Zha” เน้นความรักคือโช่ที่เชื่อมต่อกับครอบครัว โดยเฉพาะสำหรับครอบครัวที่ตามนโยบายลูกคนเดียว ดังนั้น ความรักไม่ได้เป็น

เพียงความอบอุ่น แต่ยังเป็นข้อจำกัดของเสรีภาพและบริบทสังคมวัฒนธรรมแบบจีนยุคร่วมสมัย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง “ศึกษาการเล่าเรื่องและวัฒนธรรมในภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน กรณีศึกษาเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha” พบว่า วัฒนธรรมของโครงสร้างการเล่าเรื่องของภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน กรณีศึกษาเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha” ได้มีการถ่ายทอดความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศผ่านแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างการเล่าเรื่อง ทั้ง 7 ประการที่สามารถจัดได้เป็นประเภทต่างๆ คือ วัฒนธรรมระดับครอบครัว และวัฒนธรรมระดับสังคม โดยถ่ายทอดผ่านความขัดแย้ง (Conflict) และตัวละคร (Character) มากที่สุด ส่วนมากแล้วจะเปรียบเทียบให้เห็นระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนที่เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อความเชื่อและทัศนคติของบุคคล ทั้งนี้มุ่งชี้ให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม และการชี้ให้เห็นข้อดีและข้อเสียของแต่ละประเทศ โดยมีการวิเคราะห์ลักษณะวัฒนธรรมที่ได้อ้างอิงแนวคิดนี้ ทั้งนี้มีการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ระดับ คือ (1) วัฒนธรรมระดับครอบครัว (2) วัฒนธรรมระดับสังคม ทำให้สามารถระบุถึงวัฒนธรรมที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน ที่ศึกษาได้ โดยการอธิบายลักษณะวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นตาม que พบในภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน กรณีศึกษาเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha” ได้ดังต่อไปนี้

(1) ทัศนคติ

ชี้ให้เห็นผลดีที่เกิดในครอบครัวที่มีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะครอบครัวคือกลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกันทำหน้าที่

เป็นสถาบันหลักเป็นฐานรากที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายลักษณะนอกเหนือจากครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตร (Qiliang, 2006) ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาสำหรับทุกคน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคล เด็กที่โตขึ้นในครอบครัวที่มีความสุขจะมีทัศนคติในแง่ดีมากกว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่ไม่มีความสุข (Qiliang, 2006) เช่น แมรีเชื่อในความอบอุ่นของครอบครัว และหวางเสี่ยวปิงจะเห็นเพียงการหลอกลวงจากพ่อแม่ของเธอ

(2) ความเชื่อทางครอบครัว

ชี้ให้เห็นผลเสียของผู้คนชาวจีนในสังคมยุคนี้ที่ได้รับอิทธิพลทางความเชื่อตามวัฒนธรรมจีนแบบดั้งเดิม การใช้ชีวิตแบบพึ่งพิงครอบครัวมากเกินไปทำให้ชีวิตไม่อิสระและเป็นทุกข์ ความสุขทางวัตถุหรือทางกายภาพเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมระดับครอบครัว อาจเป็นเพราะครอบครัวทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ ด้วยการเลี้ยงดูอบรม กำหนดสถานภาพ และหน้าที่ให้กับสมาชิก และเป็นสถาบันแรกที่ถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้ และประสบการณ์อื่นๆ (งามพิศ สัตย์สงวน, 2543) เช่น แมรีและหวางเสี่ยวปิง เมื่อคนสองคนเผชิญกับความยากลำบากที่เกิดจากชีวิตในเวลาเดียวกัน แมรีเลือกที่จะยอมรับอย่างสงบและหวางเสี่ยวปิงเลือกที่จะฆ่าตัวตาย

(3) ความเชื่อทางสังคม

ชี้ให้เห็นข้อดีของการไม่ยึดมั่นถือมั่นในตัวเอง และใช้ชีวิตปฏิบัติตามแนวทางหรือบรรทัดฐานของสังคมแล้วชีวิตจะเป็นปกติสุข ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศจีนหรือประเทศไทยวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของสังคม สอดคล้องกับแนวคิดวัฒนธรรมระดับสังคมในงานวิจัยของ งามพิศ สัตย์สงวน (2543) ซึ่งพบว่าวัฒนธรรมช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งบาง

อย่างการควบคุมอย่างเป็นทางการ และบางอย่างไม่เป็นทางการ เช่นในภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้ แมรีกับหลี่เสี่ยวลู่ใช้ชีวิตปฏิบัติตามแนวทางหรือบรรทัดฐานของสังคมแล้วชีวิตจะเป็นปกติสุข แม้ว่าขั้นตอนนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก แต่ผลก็สวยงามในตรงกันข้าม หวางเสี่ยวปิงต้องการใช้ชีวิตของเธอและในที่สุดก็ฆ่าตัวตายตามความปรารถนาของเธอเอง คนส่วนใหญ่จะเลือกเส้นทางที่ง่ายที่สุดในการได้รับความสุข

ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาพยนตร์นอกกระแสของไทยและจีน กรณีศึกษาเรื่อง “Mary is Happy Mary is Happy” และ “Ne Zha” มีการถ่ายทอดให้เห็นถึงวัฒนธรรมในแนวคิดต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับตัวบุคคล และแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม ในประเทศไทยลักษณะความสัมพันธ์ครอบครัวคือการเน้นความเท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยาให้ความสำคัญกับความรักความอบอุ่นในครอบครัว เพราะคนไทยส่วนใหญ่เชื่อในพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาทำให้คนไทยมีมุมมองทางศีลธรรมที่ดี โดยมีคำว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ครอบครัวรักกัน ครอบครัวเป็นส่วนสำคัญของคนไทย โดยเฉพาะครอบครัวไทยยึดมั่นระบบชายเป็นใหญ่ในบ้าน มีความเคารพในกฎผู้อาวุโส ในประเทศจีน ความรักคือโชที่เชื่อมต่อกับครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่ยึดตามนโยบายลูกคนเดียว ดังนั้น ความรักไม่ได้เป็นเพียงความอบอุ่น แต่ยังเป็นข้อจำกัดของเสรีภาพ เพราะตามแนวคิดปรัชญาของลัทธิขงจื้อ (儒家) ประชาชนจีนคิดว่าครอบครัวเป็นหัวใจสำคัญของโลกนี้ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้คน การเน้นว่าผลประโยชน์ของครอบครัวมีมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว นอกจากนี้ คนจีนมักใช้ความสัมพันธ์

ในครอบครัวเป็นแรงจูงใจทางจิตวิญญาณส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่อบอุ่นและน่ารัก มักมีความสำคัญเชิงบวกเป็นพิเศษในการพัฒนาบุคคล ตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันมักจะเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาบุคคล

ดังนั้น ไม่ว่าจะประเทศจีนหรือประเทศไทย ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของประเทศ ซึ่งต้องมีครอบครัวก่อนที่จะมีประเทศ โลกทัศน์ (World Outlook) แนวโน้มชีวิต (Outlook on Life) และระบบค่านิยม (Value system) ของแต่ละบุคคลได้รับการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว แม้ว่าประเทศจีนและประเทศไทยจะมีความแตกต่างที่สำคัญในระบบสังคมของประเทศ แต่ยังมีลักษณะที่คล้ายๆ กันในวัฒนธรรมครอบครัว

ความหมายต่างๆ ของตัวบทที่พบจากการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบของการเล่าเรื่องนั้น เป็นการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practice) ที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวในภาพยนตร์นอกกระแสเรื่องนั้น ได้แก่ในประเทศไทยมีบริบทสังคมวัฒนธรรมแบบไทย เพราะในภาพยนตร์นอกกระแสนี้ ผู้สร้างภาพยนตร์นำเสนอสังคมในจินตนาการออกมาที่เรียกว่า “ดิสโทเปีย” (Dystopia) ผู้ศึกษาเห็นว่าประเทศไทยมีลำดับขั้นที่ชัดเจนในอดีต แต่ด้วยการพัฒนาสังคมปัจจุบัน สังคมไทยไม่ค่อยเห็นสถานการณ์เช่นนี้ ในประเทศจีนมีบริบทสังคมวัฒนธรรมแบบจีนยุคร่วมสมัย เพราะภาพยนตร์นอกกระแสนี้เล่าเรื่องในยุคสมัย 90 ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ประเทศจีนกำลังปฏิรูปและเปิดประเทศอยู่ ระดับอารยธรรมของสังคมเพิ่มขึ้นอย่างสูง วัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศจำนวนมากเข้าสู่ประเทศจีน เด็กๆ จำนวนมากเริ่มแสวงหาเสรีภาพ ซึ่งชอบใช้คำว่าลัทธิเสรีนิยม (Liberalism) โดยอยากหนีจากความคิดครอบครัวเป็นหน่วย (Family as the unit)

(Qiliang, 2006) และคิดว่าส่วนตัวเป็นบุคคลที่เป็นอิสระ เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมและความคิดที่แตกต่างกันในการพัฒนาของทั้งสองประเทศ โดยมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย แต่ด้วยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจีนและไทยเป็นประจำหรือว่าสาเหตุของความคล้ายคลึงกันทางภูมิศาสตร์ระหว่างสองประเทศ ทั้งสองประเทศมีลักษณะคล้ายๆ กันเฉพาะในบางวัฒนธรรม เช่น อาหาร เรื่องเล่าของภาพยนตร์และอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ก็ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะประเมินค่าโดยเปรียบเทียบว่า วัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนนั้น ของใครจะมีคุณค่าสูงส่งกว่ากัน แต่ผู้ศึกษามีความต้องการให้ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นหนทางหนึ่งให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงการเลือกรับเอาสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาของทั้งประเทศไทยและจีนมาปรับประยุกต์ใช้ร่วมกันอย่างประนีประนอมและก่อประโยชน์ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และการใช้ชีวิตปฏิบัติตามแนวทางหรือบรรทัดฐานของสังคมแล้วชีวิตจะเป็นปกติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยได้เป็นภาพสะท้อนถึงลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมในภาพยนตร์นอกกระแสทั้งสองเรื่องนี้และการเผชิญหน้ากับรูปแบบสังคมวัฒนธรรม รวมถึงความรู้ ความคิดแบบเยาวชน คนในสังคมจีนและสังคมไทย ควรรับรู้และตระหนักถึงศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ ที่ทรงคุณค่าเพื่อรักษาให้อยู่ต่อไป

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

- 2.1 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์นอกกระแส เพื่อศึกษาถึงประสบการณ์ชีวิตของผู้สร้างภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อเรื่องเล่าของภาพยนตร์

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสนับสนุนภาพยนตร์นอกกระแสของจีนและไทยเพื่อศึกษาการพัฒนาตลาดภาพยนตร์นอกกระแสและสัดส่วนของภาพยนตร์นอกกระแสในตลาดภาพยนตร์กระแสหลักของแต่ละประเทศ

2.3 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาในมุมมองของผู้ชมในฐานะผู้รับสารและผู้สร้างภาพยนตร์ในฐานะผู้ส่งสารได้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. 2544. **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์ ซิดิซซัวญ กิจวิสาละ. 2546. **การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์กระแสหลักในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมนุษย์วิทยาวัฒนธรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์. 2553. **การเล่าเรื่องและทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับความรุนแรงในภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ฮอลลีวูด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สร้อยสนันท์ คำดีบุญ, และ จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์. 2559. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของภาพยนตร์นอกกระแสของประเทศไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์. ใน **การประชุมสัมมนาวิชาการ เรื่อง นวัตกรรมนิเทศศาสตร์และการจัดการ** (น. 289-303). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

องอาจ สิงห์ลำพอง. 2561. การถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเล่าเรื่องจากละครชุดอินเดีย สี่ดาราาม คีร์กัมทาลงกา. **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์**, 12(1): 259-301.

Giannetti, L. 2014. **Understanding movies** (13th ed.). New York: Pearson Education.

Na, L. 2013. **Chinese independent films in the new century: Development and status quo (2000-2012)**. Unpublished doctoral dissertation, HeNan University.

Qiliang, R. 2006. **Chinese culture**. Beijing: Higher Education Press.

Tiesheng, H. 2018. The literary mode of thinking of ideal social construction—taking the positive and reverse thinking modes of western utopia and dystopia novels as examples. **Gansu Social Sciences**, (2): 84-93.

Zhang, F. 2013. **Study of chinese comparative narrative**. Unpublished doctoral dissertation, JiLin University.